

časoma, zakaj Lah ostanejo pri svoji zahtevi. Tako se lahko zgodi, da se bo dvigalo v Trstu ponosno laško vseučilišče, po slovenskih in hrvaških selih pa bo manjkalo celo ljudskih šol.

Ako se uresničujejo laške zahteve, potem se bo laštvo v naših deželah visoko dvignilo, potem bo nosil Lah še ponosneje pokonci glavo in še prezirljiveje bo gledal na nas dol ter sikal „ščeve“ na brezpravne primorske Slovane.

Irudentovec bo potem gospod v Primorju, Slovan suženj. Irudentizem bi se dvigal. Že sedaj so založeni z bombami po „palestrah“, kjer prirejajo protiaustrijske veselice, kaj pa bi bilo šele potem?

Slovane tlačijo. Slovenci v Gorici nimajo niti ene ljudske mestne šole, ko bi morali imeti najmanj tri! Tam ob periferiji Podturnom res stoji poslopje, namenjeno za slovensko mestno šolo, toda to ni šola; tja ne morejo starši pošiljati otrok.

Koliko časa že se trudijo tržaški Slovenci za slovensko šolo v mestu, pa je še sedaj nimajo. Lah pa so že na tem, da dobijo v Trstu svoje vseučilišče.

Z revolverjem si priborujejo pozicije, da bi zagospodarili neomejeno nad primorskimi deželami. Ako se to zgodi, da pride laško vseučilišče v Trst, potem se pokaže na eklatanten način kako vlada dviga Lahe, da more toliko bolj tlačiti Slovane.

Ko bo treba poslati še vojaštva na slovenski jug, ako se vname vojna, za to bodo dobri tudi primorski Slovani.

Vlada ima pri tem tudi še druge račune. Če zadovolji Lahe, da bodo videli Slovane tako ponižane pod seboj, potem se bo lažje razvijala nemška propaganda po Primorju.

Nova planska železnica je bila kot nalašč za nemške svrhe otvorena pod Derschatto, ki jo je postavil hitro v službo proti jugu prodirajočemu nemštvu.

Zato ne sme laško vseučilišče v Trst. Vprašanje o laški juristični fakulteti pa se mora rešiti istočasno z vprašanjem o slovenski. Med obema mora biti junctim, kakor je sklenila tudi „Narodna zveza“ na Dunaju, ki zahteva slov.

juristično fakulteto v Ljubljani, laška pa ne sme v Trst; da ne sme v Trst, o tem so dosti prepričevalno govorili tudi tržaški Slovenci.

„Narodna zveza“ ima sedaj nalogo in dolžnost, da poskrbi z vsemi sredstvi, da ne bodo primorski Slovani niti prikrajšani niti osleparjeni.

Priznavamo opravičenost težnje po akademski izobrazbi vsakomur, a to se ne sme zgoditi na škodo — Slovanov.

Naznanilo. Kdor želi od zadruga kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v poštnih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Náš denarni zavod Geslo: Kar plodonosno naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani. registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do konca novembra: K 200.732.04.

Zakonski načrt o varstvu mladine. Tak zakonski načrt je vlada vročila predsedništvu državnega zbora.

Javno pravo je v tem oziru zastajalo za socialnim razvojem zadnjega stoletja in drugih kulturnih držav, ki podpirajo s primernimi zakoni prizadevanja posameznikov v obrambo otrok in mladine.

Temeljno načelo novega zakonskega načrta je: „Odgoja namesto kazni.“ Kolikor mogoče naj se ne postavlja mladostna oseba pred kazensko sodišče.

Skrb za odgojo se razvija pa ne samo na nedorasle mladostne ljudi, ki bi imeli zapasti kazni, ampak tudi na take, pri katerih je nevarnost, da zanemarijo in razuzdajo, bodisi že po svoji krivdi ali pa po krivdi staršev in drugih odgojiteljev.

Ako ni v takih slučajih več mogoče pustiti otroka v domači vzgoji ter ga postaviti pod nadzorstvo in vzgojo občine ali kakega zasebnega društva, nastopi dolžnost države, da prevzame odgojo mladoletne osebe na javne troške in pod javnim nadzorstvom. Taki vzgoji bode mogoče izročiti otroke do 14. leta in mladeniče do 18. leta.

Ta vzgoja pa naj traja le tako dolgo, da doseže svoj namen, t. j. dokler bo gojence moralno okrepljen in utrjen; nad 21. leto se ne bo mogla podaljšati, ker bi podaljšanje v takih slučajih ne ohetalo uspeha.

Otrok se sprejme v prisilno vzgojo in izpusti iz nje na temelju sodne naredbe, ki jo izvršujejo posebne komisije. Prisilna vzgoja se prilagodi v posameznih slučajih razmeram v deželi, odgojna sredstva so po starosti, spolu in posebnih lastnostih gojencev različna.

Otrok se izroči v prisilno vzgojo primerni rodovini ter se eventualno postavi pod nadzorstvo ali kake organizacije za obrambo otrok, ali se pa izroči javnemu zavodu za vzgojo in obrambo ali popoljševalnico.

Odgojna sredstva se lahko menjajo, a treba je omogočiti prehod iz bolj strogih v zmernejše odgojne naprave, kakor tudi prestop gojenca v nauk kakemu mojstru, o zaslužku pod nadzorstvom in končno v popolno samostojnost.

Izvedenje odgojnih naprav se prepnušča deželam (v zvezi z zakonom o popoljševalnicah); država nosi tretjino osnovnih in vzdrževalnih stroškov in če ho treba, osnuje tudi svoje popoljševalnice.

Namen novega zakona je organizirati dosedanje obrambno delavnost privatnih društev kakor tudi primerno sodelovanje javne uprave, ki bo skrbela predvsem za to, kar primanjkuje privatni delavnosti, t. j. za gmotna sredstva in izvrševalno moč.

Država nosi tretjino osnovnih in vzdrževalnih stroškov in če ho treba, osnuje tudi svoje popoljševalnice.

„Südmark“ in „Schulverein“. Nemci napenjajo vse moči, da bi uničili Slovence. Vsakemu je najbolje doma, kdor ga ima. To našo grudo nam hočejo Nemci v svoji pohlepčnosti odvzeti, pomaga jim pa pri tem e. kr.

vlada, ki ravna z nami kakor mačeha. Nemci so si ustanovili dve mogočni organizaciji, ki imata edini namen, jemati nam zemljo in jezik. To sta nemški društvi „Schulverein“ in „Südmark“.

Taka nam nasprotna društva podpira država, ki stoji na stališču enakopravnosti, posebno „Südmark“ podpira zdaj s tem, da dovoljuje izdajo „Südmarkin“ srečk. S kako požrtvovalnostjo delajo in nabirajo Nemci prispevke za svoja obrambna društva, nam kaže statistika članov in dohodkov samo za l. 1907 nemških obrambnih društev v avstrijski polovici.

Iz statistike je razvidno, da je izmed približno 10 milijonov avstrijskih Nemcev vsak 33. Nemeček član kakega obrambnega društva in da pride na vsakega člana približno 4 K na leto.

Na ta način so nabrali leto 1,136.366 K v enem letu. Posnemajmo jih tudi mi! Ako bi bil vsak 33. Slovenec član Ciril-Methodove družbe, bi imela družba vsako leto 45.454 članov in ako vsak plača na leto 4 K, bi se vsako leto nabralo 181.816 kron.

Posnemanja vredno je tedaj ravnanje po zgledu Nemcev samih. Ne moremo zahtevati, da bi dal vsak na leto 4 K in to tudi ni vsakemu mogoče. Ali toliko more vsak, da postane član te ali one Ciril-Methodove podružnice, da plača onih par vinarjev članarine, da rabi namesto drugih, izključno le družbine užigalice, cikorijsko, milo, da se naroči na družbin list „Branik“ (2 K 40 v na leto), kar je dolžnost vsakega Slovence. To so malenkosti, ki jih vsak lahko stori in ker ga nič več ne stane.

monarhiji. Saj veliki Strofsmayer je ustvaril to vseučilišče za ves jugoslovanski Balkan. Vlada pa hoče zopet — cepiti, da lažje vlada!

Iz naše organizacije. **Štajersko.** Socialnemu odseku „Zveze slovenskih štajerskih učiteljev in učiteljic“ je vpsal socialni odsek „Šmarsko-rogaškega učit. društva“ 7-60 K.

Hvala! Dosedaj edini. Zdromite se tudi drugi okrajni socialni odseki! Živeli nasledniki! — Za učiteljski sklad so nadalje vpsali: Kaffou Ignac, šolski vod., Sjele Vrhe 2 K; Dedič Božidar, nadučit., Bočna, 2 K; Zemljic Branko, učit., 2 K; Dobnik Josip, nadučit., Ponikve, 2 K; Vošnjak Franja, učit., Ponikve, 1 K; Kavčič Alojzija, učit., Ponikve, 1 K; Jurkovič Milica, učit., Ponikve, 1 K; Gradišnik Armin, nadučit., Celje 3 K; Levstik Mihael, učit., Celje, 1 K; Žagar Josip, učit., Celje, 3 K; Valenčič Josip, učit., Celje, 2 K; Stante Martin, učit., Celje, 3 K; Voglar Fran, učit., Celje, 1 K; Rošker Fran, nadučit., Loka pri Žusmu 2 K; Cociancig Karla, učiteljica pri Žusmu 2 K. — Živeli nasledniki! Ime vsakega zavednega tovariša in tovarišice naj bo v izkazu za učiteljski sklad!

Fran Voglar, blagajnik. **Ljutomersko učit. društvo.** Ker še danes nimam že pred nekaj meseci odposlane okrožnice pevcev in pevki, prosim, da blagovolijo člani pogledati v svojih predalih ter mi polo nemudoma poslati, ker bi zaznam moral biti že davno odposlan „Zvezi štaj. učiteljev in učiteljic“ Iv. Tomažič, t. č. predsednik.

Učiteljsko društvo za ptujski okraj ima svoj redni letni občni zbor v sredo, na dan Sv. treh kraljev, dne 6. januarja 1909, v okoliški šoli v Ptuju. Začetek ob 10. uri dopolne. Ob pol 10. uri imata istotam odbor in soc. odsek društva sejo. Po zborovanju je skupni obed v gostilnici Zupančič s prosto zabavo in petjem. Isti dan priredi ptujska čitalnica v Nar. domu v Ptuju gledališko predstavo in ples.

Čenjeni tovariši in cenjene tovarišice ptujskega okraja se že sedaj opozarjajo na 6. januar 1909 ter se prosijo, da isti dan vsi prihite v Ptuju. — Vzpored občnega zbora učiteljskega društva se bo naznanil pravočasno v listih.

Prvi učiteljski krožek v ptujskem okraju se je vršil dne 10. t. m. na Ptujški gori. Udeležili so se ga tovariši in tovarišice s Ptujške gore, St. Lovrenca na Dravskem polju, Majšperga in Narapelj. Tov. Pesek pozdravi iskreno navzoče kot sklicatelji krožka ter govori najprej o nastanku (Zirovnikova ideja), pomenu in prirejanju takih krožkov.

Razmotiralo se je potem o izvenšolskem delovanju učitelstva in posebno o prirejanju roditeljskih sestankov. Sklenilo se je, da bo učitelstvo omenjenih šol pričelo smotreno izven šole delovati ter se je tudi napravil tozadevni načrt.

Prihodnji učiteljski krožek bo sredi januarja 1909 pri Sv. Lovrencu na Dravskem polju in se povabijo tedaj tovariši in tovarišice še nekaterih drugih šol, kakor iz Cirkovic, Sel in Hajdine.

Gornjegrsko učiteljsko društvo je imelo svoj letni občni zbor na Rečici dne 15. listopada letos.

V svojem nagovoru je z veseljem konstatiral predsednik, da se je zbralo učitelstvo v pretežni večini. Kot nov član je pristopila gospica M. Wudlerjeva, učiteljica v Novi Štifi. Živela! Da bi bila vrla koleginja!

Po počitnicah si želimo sami sebi in drug drugemu najboljših uspehov — tako v šoli, kakor tudi v izvenšolskem delovanju. Če pa hočemo uspehe doseči, je potreba prav intenzivnega delovanja. Nad našimi glavami se zbirajo črni oblaki. Zlasti v našem okraju se temnjajo boljbolj ti oblaki in nas hočejo oškodovati in, če bi šlo, uničiti. Toda mi stojimo trdno na braniku — in hočemo z združenimi močmi odbijati vse sovražne naklepe. Dokler bomo složno nastopali, nam razni naši protivniki nne bodo mogli dosti škodovati. Šola mora biti vedno boljbolj slobodna, vedno boljbolj naša. Bodimo, kar se tiče stanovskih in društvenih reči, naše organizacije — složni, delajmo v edinosti. Osebnosti na stran! Vsi za enega, eden za vse! Stopajmo krepko, četudi previdno v vsakem oziru — naprej! Po prečitaniu zapisnika in dopisa sta tovariša Kele in Kocbek razpravljala o „Zavezinem“ zborovanju v Gorici. Omejila sta se na posameznosti, ki niso bile v naših listih. Obširnejše poročilo je itak vsak čital v „Učit. Tovarišu“ in v drugih listih, če se sploh zanima za to. Naš okraj je bil v Gorici z ozirom na daljavo in stroške — častno zastopan. Bili so tam 4 člani našega društva. Temu je sledilo poročilo o delovanju v minulem društvenem letu. Tajnik je poročal o društvenih zborovanjih, o raznih nastopih na-